

Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego Związku Miast Polskich w sprawie powstrzymania zmian klimatu i ochrony środowiska

Wrocław, 6 marca 2020 r.

Preambuła

Większość naukowców uważa, że mamy do czynienia ze zmianami klimatu, za które w dużej mierze odpowiada człowiek. Zmiany klimatu mają znaczący wpływ na ludzi i ekosystemy na całym świecie. Już dziś mieszkańców wielu regionów dotykają skutki tych zmian w postaci niebezpiecznych zjawisk pogodowych.

Z roku na rok również wśród Polaków rośnie świadomość kryzysu klimatycznego i degradacji środowiska, co potwierdzają sondaże i badania. Z coraz większym niepokojem polskie miasta przyjmują informacje o złej jakości powietrza i jego wpływie na zdrowie człowieka, płynące z publikowanych raportów medycznych, a także statystyki pokazujące, że zwiększa się dystans dzielący nas od wielu krajów Europy Zachodniej, które skuteczniej dbają o komfort życia mieszkańców. Polska jest najmniej aktywnym krajem UE w zakresie walki ze zmianami klimatycznymi wg badania „The Climate Change Performance Index” – wyprzedzają nas takie kraje jak Chiny, Indie czy Brazylia.

Odrodzone samorządy terytorialne w Polsce od początku swojego samodzielnego działania, czyli od 30 lat, widząc konsekwencje braku dbałości o ekologię przez dziesiątki lat i zapóźnienia cywilizacyjne okresu PRL, zrealizowały wiele kosztownych inwestycji chroniących środowisko i poprawiających jakość życia ludzi. Często przejmowały wiodącą rolę w działaniach na rzecz klimatu i środowiska, wdrażając ambitne plany działań na rzecz zrównoważonego środowiska.

W polskich miastach mieszka ok. 23 mln osób, co stanowi 60 proc. populacji kraju. Wysoki poziom urbanizacji oznacza, że zmiany klimatu będą miały szczególnie istotny wpływ na rozwój miast i jakość życia mieszkańców. Dlatego miasta walcząc o lepszy klimat i zdrowsze miejsca do życia, podejmowały i wciąż podejmują na masową skalę inwestycje w celu ochrony środowiska z ogromnym udziałem środków własnych oraz pozyskanych ze źródeł zewnętrznych.

To dzięki ich staraniom powstały m.in.: dziesiątki tysięcy kilometrów sieci kanalizacyjnych i tysiące kilometrów sieci ciepłowniczych, oczyszczalnie ścieków, działa w miastach ekologiczny transport publiczny, są wdrażane programy „Czyste powietrze”, ograniczające niską emisję, termomodernizacyjne dla budynków publicznych oraz prywatnych, adaptacji do zmian klimatu czy edukacyjne dla mieszkańców, budowane instalacje z odnawialnymi źródłami energii i realizowane liczne, często innowacyjne przedsięwzięcia, poprawiające jakość powietrza i efektywność energetyczną.

Samorządy lokalne nawiązują również aktywną współpracę międzynarodową w tej dziedzinie i realizują wspólnie z innymi gminami oraz organizacjami ambitne projekty na rzecz ochrony klimatu (Porozumienie Burmistrzów), dzielą się dobrymi praktykami.

Pomimo tych wysiłków nie jesteśmy w stanie sami sprostać wszystkim lokalnym wyzwaniom związanym z powstrzymaniem postępującej degradacji środowiska i coraz gwałtowniejszych zmian klimatycznych, takich jak globalne ocieplenie.

Nie chcąc biernie czekać na zbliżającą się, potencjalną katastrofę klimatyczną i pragnąc podejmować na szerszą skalę ambitne zadania chroniące środowisko i przeciwdziałające zmianom klimatycznym, których domagają się mieszkańcy, od polskiego rządu oczekujemy:

1. Wywiązania się z odpowiedzialności w ramach polityki klimatycznej UE (neutralność klimatyczna, Europejski Zielony Ład, fundusz sprawiedliwej transformacji) na poziomie krajowym;
2. Większego faktycznego i kompleksowego wsparcia finansowego działań proklimatycznych, dotyczących np. ograniczenia niskiej emisji czy OZE, podejmowanych przez miasta i gminy, które udowodniły już swoje zaangażowanie w ochronę środowiska i determinację w realizowaniu inwestycji poprawiających jego jakość;
3. Uznania gmin i miast oraz ich związków za partnerów w tworzeniu i we wdrażaniu krajowej polityki klimatycznej i energetycznej, na równi z przedsiębiorstwami energetycznymi i innymi podmiotami;
4. Wsparcia dla energetyki i przemysłów energochłonnych;
5. Spójnych przepisów antysmogowych, a także rzetelnych analiz potrzeb obszarów najbardziej zagrożonych, do których powinny być kierowane programy pomocowe;
6. Konsekwentnego wspierania innych działań ekologicznych naszych miast, mających na celu zagospodarowanie odpadów i eliminowanie plastiku, w tym przywrócenia lokalnych funduszy ochrony środowiska;

od instytucji unijnych oczekujemy:

1. Opracowania sprawiedliwej, trwałej, wymiernej i włączającej europejskiej długoterminowej strategii klimatycznej (dostosowania do niej kolejnych budżetów UE) oraz zaangażowania się w nią wszystkich instytucji europejskich, aby osiągnąć zerową emisję netto do 2050 roku;
2. Uznania kluczowej roli miast i obszarów miejskich we wdrażaniu strategicznych celów polityki ekologicznej oraz skierowania funduszy UE bezpośrednio na potrzeby miast, a także wzmocnienia wymiaru klimatycznego i miejskiego w polityce spójności oraz rozszerzenia istniejących programów, takich jak Urban Innovative Actions i Horizon Europe;

3. Przeznaczenia na nowy instrument finansowania - fundusz sprawiedliwej transformacji energetycznej wystarczających zasobów na rozwój skutecznych lokalnych strategii transformacji, wsparcie zdecentralizowanych klastrów energetycznych, projektów lokalnego zużycia energii czy planów zrównoważonej mobilności;
4. Uwzględnienia szczególnej roli społeczności lokalnych w procesach transformacji energetycznej, bez zaangażowania których trudno będzie osiągnąć radykalne zmiany dotyczące wytwarzania energii oraz odpowiedzialności za środowisko, poprzez wspieranie tworzenia lokalnych komitetów na rzecz transformacji energetycznej;
5. Wsparcia nowych modeli zarządzania i mobilizacji wszystkich podmiotów w celu wspólnego projektowania strategii transformacji energetycznej i ich skutecznego wdrażania.

Podsumowanie

Jednocześnie zapewniamy, że w trosce o naszą planetę i przyszłość naszych dzieci jesteśmy gotowi wywiązywać się nadal z odpowiedzialności za klimat i środowisko, ciążącej na nas jako na przedstawicielach społeczności lokalnych. Wspólnie z naszymi mieszkańcami chcemy podejmować wyzwania klimatyczne. Rosnąca świadomość zagrożeń przekłada się bowiem na gotowość do działania, którą deklarujemy. Wielokrotnie udowodniliśmy, że władze lokalne potrafią działać szybko i skutecznie. Naszym zdaniem, cytując opinię 18 burmistrzów zasiadających w Komitecie Regionów, walka ze zmianami klimatu zostanie wygrana lub przegrana w miastach.

W roku stulecia urodzin Jana Pawła II przypominamy na koniec Jego apel, skierowany do rządzących 12 czerwca 1999 roku: „Zwracam się w szczególnie sposób do tych, którym powierzona została odpowiedzialność za ten kraj i za jego rozwój, aby nie zapominali o obowiązku chronienia go przed ekologicznym zniszczeniem! Niech tworzą programy ochrony środowiska i czuwają nad ich skutecznym wprowadzaniem w życie!”